

Kasvun ja vanhenemisen tutkimuksen neljä vuosikymmentä – KaVan juhlapäivän tunnelmia

Vanhenemisen tutkimus kiinnostaa, herättää keskustelua ja innostaa. Näin voin todeta osallistuttuani Kasvun ja vanhenemisen tutkijat (KaVa) ry:n 40-vuotista taivalta juhlistaneen päivän ohjelmaan 9. joulukuuta 2019. Juhlapäivä koostui yhdessä Ikäinstituutin kanssa Helsingissä Tieteiden talolla järjestetystä juhlaseminaarista, Helsingin yliopiston Tiedekulmassa järjestettyä yleisötilaisuudesta sekä illan päätteeksi yhdistyksen jäsenille suunnatusta juhlasaatanotosta Hotelli Arthurissa.

Juhlapäivän etenemisestä ja tunnelmista kirjoittaa nuori tutkijanalku, jolla itsellään ei ole elämäkään takana vielä neljää vuosikymmentä. Tästä näkökulmasta KaVan saavuttama hieno ikä näyttää erityisen kunnioitettavalta. Olikin hienoa olla mukana tässä juhlapäivässä nyt, kun itse olen vastikään päässyt hieman kurkistamaan KaVan toimintaan hallituksen varajäsenen roolissa.

Juhlaseminaari

Juhlapäivä siis alkoi juhlaseminaarilla Tieteiden talolla, mi-

hin oli valittu kolme teemaa: ikääntyvä yhteiskunta, hyvän elämän tekijät ja osallistavat menetelmät. Nämä teemat herättivät laajaa kiinnostusta, sillä seminaarin enimmäisosallistujamäärä, 80 osallistujaa, täyttyi nopeasti eivätkä kaikki halukkaat edes mahtuneet mukaan. Vaikka on harmi, etteivät kaikki kiinnostuneet mahtuneet mukaan, on samaan aikaan myös hienoa nähdä, että ikääntymisen tutkimus herättää näin suurta kiinnostusta.

Juhlaseminaarissa kunkin teeman alla oli kolme puhujaa, joilla kullakin oli omanlainen näkökulma aiheeseen. Puhujien aiheet vaihtelivat yhdeksänkymmentävuotiaiden terveyden, toimintakyvyn ja toimintakykyisen elinajanodotteen kehityksestä sosiokulttuurisuuteen vanhustyönsä. Saimmekin kuulla yhdeksän hyvin erilaista, mutta kunkin toinen toistaan täydentävää esitystä ajankohtaiseen ikääntymisen tutkimukseen liittyen. Pääsin itsekin ääneen, kun esittelin hyvän elämän tekijät -teeman alla alustavia tuloksia väitöskirjatutkimukseksi seuraavasta osajulkaisusta,

jossa tarkastelen palvelukeskuksen sosiaalisia suhteita kodin, laitoksen ja yhteisön kehysten näkökulmasta.

Monipuolisen seminaari-ohjelman lisäksi erityisen hienoa seminaarissa oli kuulijoiden aktiivisuus. Keskustelu oli niin vilkasta, ettei jokaisen esityksen jälkeen varattu viiden minuutin aika keskustelulle ja kysymyksille ollut riittävä minkään esityksen kohdalla. Vaikka seminaarissa oli tiivis aikataulu ja paljon osallistujia, eteni se mielestäni alusta loppuun vaivattomasti ja aikataulussakin pysyttiin hyvin. Tästä saa erityisesti kiittää teemojen puheenjohtajia, jotka jäämäkästi huolehtivat esitysten ja keskustelujen pysymisestä aikataulussa. Neljä tuntia kestänyt seminaari oli ohi kuin huomaamatta. Aikahan tunnetusti kuluu nopeasti, kun on mukavaa.

Aloitin kirjoitukseni toteamalla, että vanhuuden tutkimus muun muassa innostaa. Tämä innostavuus näkyi niin seminaarin vilkkaassa yleisessä keskustelussa kuin myös niissä palautteissa ja kommentteissa, joita itsekin sain oman esitykseni jälkeen. Kuinka muka-

vaa onkaan kuulla, että myös muut ovat innostuneita siitä, mitä minä teen – ja samaan aikaan – kuinka mukavaa onkaan innostua muiden tekemisistä.

Myyttejä vanhuudesta -yleisötilaisuus

Seminaarin jälkeen oli aika siirtyä Helsingin yliopiston Tiedekulmaan, missä alkoi juhlapäivän seuraava osio eli kaikille avoin Myyttejä vanhuudesta -yleisötilaisuus. Tässä tilaisuudessa tutkijat pitivät lyhyitä puheenvuoroja, joiden aikana he pyrkivät purkamaan vanhuuteen liittyviä myyttejä *MythBusters*-televisiosarjan tyylisesti. Kutakin myyttiä tarkasteltiin tutkimukseen perustuen eri näkökulmista ja lopuksi myytti julistettiin todeksi tai murretuksi.

Tilaisuudessa otettiin käsitteilyyn yhteensä viisi erilaisista myyttiä, kuten ”yksinäisyys on suomalaisten kansantauti”, ”wellness kuuluu nuorille” ja ”koti on ihmisen paras paikka”. Osa myyteistä osoittautui sen verran monimutkaisiksi, että ne voitiin julistaa osittain toiseksi ja osittain murretuiksi. Esimerkiksi dosentti Leena Forma (Helsingin yliopisto) osoitti, että myytti ”kotihoito on laitoshoidoa halvempaa” voi olla tosi silloin, kun hoidon tarve on pieni, mutta murrettu, kun hoidon tarve on suuri.

Mielestäni myyttien purkaminen oli kiinnostava ja uudenlainen tapa tuoda esiin tutkimusta. Myyttien käsittelemisen avulla saatiin tuotua esiin myös sitä, miten moninaisia asioita on otettava huomioon erilaisia väitteitä arvioitaessa. Moniin kysymyksiin ei ole olemassa yksinkertaisia vastauksia – toisin sanoen – monia myyttejä ei voida noin vain murtaa tai osoittaa toiseksi, vaan ne vaativat tarkastelua monesta eri näkökulmasta. Myös tämä on mielestäni tärkeä viesti silloin, kun tieteestä viestitään suurelle yleisölle.

Myyttejä vanhuudesta -tilaisuuden yleisö tosiaan oli suuri. Tiedekulman *Think Lounge* -tila tuli ääriään myöten täyteen kiinnostuneita kuulijoita. Melko pieni osa kaikista kuulijoista oli niitä samoja tutkijoita ja asiantuntijoita, jotka aikaisemmin olivat osallistuneet seminaariin, eli tilaisuus myös aidosti oli yleisötilaisuus. Vanhenemisen tutkimus siis kiinnostaa muitakin kuin vain tutkijoita ja asiantuntijoita.

Varjopuolena tässä suuressa kiinnostuksessa oli se, että happi miltei pääsi loppumaan suuren myyteistä kiinnostuneen joukon pakkauduttua samaan tilaan, ja jonkin aikaa istuimme ja seisoiimme siellä lähes trooppisissa olosuhteissa. Kuumuus ja happipitoisen ilman puute eivät

kuitenkaan lainkaan lannistaneet yleisöä, sillä tässäkin tilaisuudessa jokaisen esityksen jälkeen käytiin vilkasta keskustelua.

Lopuksi

Juhlapäivä päättyi yhdistyksen jäsenille suunnattuun juhlasaatanottoon Hotelli Arthurissa. Kohotimme maljat KaVan neljän vuosikymmenen kunniaksi ja jatkoimme iltaa syöden ja yhdessä jutustellen. Allekirjoittanut joutui lähemmään jo aikaisin kohti Tampereen junaa, joten loppuillan yksityiskohdat jäivät arvoitukseksi.

Mikään arvoitus ei kuitenkaan ole se, kuinka paljon valmisteluja tällaisen juhlapäivän järjestäminen on vaatinut, ja lopuksi kiitänkin järjestäjiä hyvin sujuneen sekä monia kiinnostaneen ja innostaneen päivän järjestämisestä. Mielenkiinnolla seuraan, mitä KaVan tulevat vuosikymmenet tuovat tullessaan. Uusia saavutuksia odotellessa kannattaa KaVan nettisivuilla (gerontologia.fi) käydä tutustumassa juhlaseminaarin sekä Myyttejä vanhuudesta -tilaisuuden esityksiin.

Katariina Tuominen

Väitöskirjatutkija
Tampereen yliopisto,
Gerontologian tutkimuskeskus (GEREC) ja Ikääntymisen ja hoivan tutkimuksen huippuyksikkö (CoE AgeCare)
katariina.tuominen@tuni.fi